

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Muu julkinen toimija

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

-

Perustelut tiiviisti

-

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

-

Perustelut tiiviisti

-

3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

-

Perustelut tiiviisti

-

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

-

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

-

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

-

Perustelut tiiviisti

-

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

-

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoidto): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

-

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

-

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVa) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUVa-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

-

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

-

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

-

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

-

27. Vapaamuotoiset huomiot

Lapsiasiavaltuutetun lausunto ei noudata kokonaisuudessaan lausuntopyyntöön rakennetta, joten koko lausunto on esitetty tässä kohden. Kokonaisuudessaan lähdeviitteineen lausunto on luettavissa www.lapsiasia.fi/lausunnot.

Yhteenveto lapsiasiavaltuutetun kannanotoista

- Lapsiasiavaltuutettu pitää lastensuojelua koskevan lainsäädännön uudistamista erittäin tärkeänä hankkeena, mutta ilmaisee huolensa useiden toisiinsa kiinteästi liittyvien hallitusten esitysten samanaikaisesta valmistelusta. Suurin huolemme kohdistuu lopputulokseen: syntyykö lainvalmistelussa ymmärrettävää ja toimivaa, asiakkaiden ja työntekijöiden hyvinvointia ja oikeusturvaa vahvistavaa lainsäädäntöä.
- Lapsiasiavaltuutettu pitää lain nimikkeen muuttamista tarpeettomana – ja jopa haitallisena. Lastensuojelu on ollut vakiintunut käsite 1900-luvun alusta asti ja osa suomalaista palvelujärjestelmää sekä kansallista ymmärrystä. Historiallisen ja kansakunnan käytössä vakiintuneen käsitteen muuttaminen sotkee tarpeettomasti ihmisten ymmärrystä tilanteessa, jossa uudistuksen keskeisenä tavoitteena on vahvistaa lastensuojelulain erityislain luonnetta suhteessa sosiaalihuoltolakiin ja muuhun yleislainsäädäntöön.
- Ehdotetun uuden lain ja sosiaalihuoltolain välistä rajapintaa on vielä selkeytettävä.
- Erityisen suojelun käsite jää esitysluonnoksessa epämääräiseksi ja yleisesti erityisyyden käsite toistuu esityksessä tarpeettomasti.
- Lapsiasiavaltuutettu ei kannata vakiintuneen sijaishuollon käsitteen muuttamista sijaishoidoksi, sikäli kun sosiaalihuolto, avohuolto ja jälkihuolto säilyvät käsitteellisesti ennallaan.
- Esitysluonnoksen perusteluista ei käy ilmi, miksi lapsen tuen tarpeen arvioinnista ja lapsen (kiireellisen) lastensuojelupalvelujen tarpeen arvioinnista ehdotetaan säädettäväksi eri laeissa.
- Lapsiasiavaltuutettu kannattaa lähtökohtaisesti lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ydintehtävien määrittelyä. Lapsiasiavaltuutettu painottaa tehtävien selkeää määrittelyä toimeenpanon helpottamiseksi.
- Lapsiasiavaltuutettu suhtautuu kriittisesti ja ihmetellen vaatimukseen siitä, että lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävänä olisi arvioitava perheen jälleenyhdistämisen edellytyksiä myös tilanteissa, joissa jälleenyhdistäminen ei ole lapsen edun mukaista, eikä sille ole ilmeisiä edellytyksiä.
- Lapsiasiavaltuutettu pitää ehdotusta asiakasmäärien mitoituksen tilapäisestä ylittamisestä kannatettavana, mutta ilmaisee huolensa siitä, että mitoitukset voivat olla käytännön työn kannalta monimutkaisia silloin, kun työntekijällä on sekä sosiaalihuolto–lain että lastensuojelu–lain mukaisia asiakkaita. Lapsiasia–valtuutettu korostaa, että mitoitukset eivät saa johtaa siihen, että lapsi joutuu jonottamaan pääsyä tarpeen mukaisten palvelujen piiriin.
- Lapsiasiavaltuutettu pitää ehdotusta mahdollisuudesta palkata turvahenkilö lähtökohtaisesti kannatettavana. Lapsiasiavaltuutettu korostaa koulutuksen, osaamisen ja perehdytyksen merkitystä.
- Päätöksentekoprosessien sujuvoittaminen, esimerkiksi mahdollistamalla lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän päätöksentekovallassa olevien asioiden siirtäminen myös muille henkilöille, on kannatettava tavoite. Lapsiasiavaltuutettu kuitenkin katsoo, että esitysluonnoksesta ei käy riittävän selkeästi ilmi, millaista koulutusta, osaamista tai asemaa kyseiseltä viranhaltijalta edellytetään.
- Lapsiasiavaltuutettu kannattaa esityksen ehdotuksia lastensuojelun edunvalvontaan liittyen ja korostaa samalla kansallisen ohjauksen ja osaamisen vahvistamisen merkitystä.

- Lapsiasiavaltuutettu esittää, että sosiaalityöntekijän ja lapsen etätapaamisten osalta säännöskohtaisista perusteluista poistetaan viittaus pitkiin välimatkoihin.
- Lapsiasiavaltuutettu esittää, että säännöskohtaisissa perusteluissa mainitaan sosiaalityöntekijän velvollisuus tehdä kotikäyntejä.
- Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että avohuollon palvelujen osalta rajapintaa sosiaalihuoltolain ja uuden lain välillä on syytä vielä tarkentaa rajapinnan selkeyttämiseksi.
- Lapsiasiavaltuutettu korostaa, että avohuollon palveluna tarjottava perhekuntoutus joko kotiin vietävänä palveluna tai ympärivuorokautisena kuntoutuksena on tärkeä tukitoimi ehkäisemään tarvetta turvautua raskaampiin lastensuojelun toimiin. Perhekuntoutusta tulee tarjota myös teini-ikäisille ja heidän perheilleen.
- Lapsiasiavaltuutettu ei kannata kiireellisen sijoituksen määräaikojen lyhentämistä.
- Lapsiasiavaltuutettu pitää valitettavana ja huolestuttavana, että hallituksen esitysluonnoksessa ei esitetä muutettavaksi huostaanoton päätöksentekojärjestelmää. Suomalainen päätöksentekojärjestelmä on kansainvälisesti poikkeuksellinen ja monella tapaa ongelmallinen.
- Lapsiasiavaltuutettu pitää voimassa olevaa ja esitettyä säännöstä lapsen sijoittamisesta vankilan perheosastolle ikärajojen osalta ongelmallisena, koska se voi johtaa siihen, että lapsi olisi otettava huostaan pelkästään laissa säädetyn ikärajan vuoksi.
- Lapsiasiavaltuutettu asettuu varauksella kannattamaan ehdotettua muutosta koskien lastensuojelulaitosten henkilöstömitoitusta ymmärtäen sen kustannusten säästämiseen tähtäävän luonteen. Muutoksen toimeenpanoa on seurattava lapsen oikeuksien toteutumisen näkökulmasta.
- Lapsiasiavaltuutetun näkemyksen mukaan on jossain määrin epä johdonmukaista, että 18-vuotta täyttäneiden nuorten jälkihuollosta säädetään uudessa laissa, kun he ovat sosiaalihuollon asiakkaita. Lapsiasiavaltuutettu viittaa myös sosiaalihuollon palvelu-uudistusta käsitelleen työryhmän ehdotuksiin. Työryhmä katsoi muun maussa, että alaikäisten jälkihuollon selkeyttäminen ja sisällön täsmentäminen edellyttää jatkovalmistelua.
- Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että päätöksenteko- ja muutoksenhakujärjestelmän käsittely olisi ollut tärkeä osa lastensuojelulain kokonaisuudistusta jo tässä vaiheessa.

Lapsiasiavaltuutetun kannanotot

Samanaikaiset lakimuutokset vaikeuttavat esitysluonnoksen arviointia

Lapsiasiavaltuutettu pitää lastensuojelua koskevan lainsäädännön uudistamista erittäin tärkeänä hankkeena, mutta toistaa aiemmin lausunnossaan sosiaalihuoltolain muutoksista (LAPS 51/2026, 8.5.2026) ilmaistun huolen useiden toisiinsa kiinteästi liittyvien hallitusten esitysten samanaikaisesta valmistelusta. Lapsiasiavaltuutettu tiedostaa lainvalmistelun aikataululliset haasteet, mutta pitää

huolestuttavana sitä, että näinkin keskeistä ja voimakkaasti ihmisten perus- ja ihmisoikeuksiin puuttuvaa lainsäädäntöä valmistellaan päällekkäin ja limittäin. Kokonaiskuvan muodostaminen kiinteästi toisiinsa liittyvistä esityksistä on vaikeaa ja erilaiset epätarkkuudet, päällekkäisyydet ja aukkopaidat jäävät helposti huomaamatta. Tämä vaikeuttaa huomattavasti niin lainvalmistelijoiden kuin lausunnonantajienkin työtä. Suurin huolemme kohdistuu lopputulokseen: syntykö lainvalmistelussa ymmärrettävää ja toimivaa, asiakkaiden ja työntekijöiden hyvinvointia ja oikeusturvaa vahvistavaa lainsäädäntöä.

Huomionarvoista on myös, että käsillä olevan hallituksen esitysluonnoksen tarkoituksena on uudistaa lastensuojelun lainsäädäntö, mutta uudistus jää jossain määrin puolitiehen. Esimerkiksi lastensuojelun päätöksenteko- ja muutoksenhakujärjestelmän muuttaminen jää tässä vaiheessa tekemättä ja sitä perustellaan esitysluonnoksessa riittämättömällä valmisteluajalla (s. 11). Tässä kohdin huomautamme, että eduskunta edellytti (EV 61/2026 vp, 1. lausuma) viimeksi toukokuussa hyväksyessään lastensuojelulain uudistuksen 1. vaiheen (HE 149/2026 vp), että ”lastensuojelulain kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa valtioneuvosto uudistaa lastensuojelulakia sääntelyn sovellettavuuden, päätöksenteko- ja muutoksenhakujärjestelmän ja valvonnan selkeyttämiseksi sekä vahvistaa painopistettä ennaltaehkäiseviin lasta ja perhettä tukeviin palveluihin raskaampien lastensuojelun palvelujen tarpeen vähentämiseksi”.

Lapsiasiavaltuutettu pitää valitettavana, että pitkään toivotulle lastensuojelulain kokonaisuudistukselle ei edelleenkään ole varattu huolellisen ja kattavan lainvalmistelun edellyttämää aikaa. Esitysluonnoksessa todettujen valmistelun ulkopuolelle jääneiden kokonaisuuksien lisäksi esitysluonnoksesta on tunnistettavissa kohtia, joissa sosiaalihuollon ja lastensuojelun rajapintaa olisi syytä tarkastella vielä uudelleen ja tarkentaa. Kokonaisuudistus ei siis tosiasiallisesti tule vielääkään valmiiksi. Riskinä on, että uudistuksen aikaansaamiseksi tarvittavat jatkotoimenpiteet viivästyvät huomattavasti.

Korostamme, että nyt käsillä olevan esitysluonnoksen ja edellä mainitun sosiaalihuoltoa koskevan esitysluonnoksen jatkovalmistelussa valmistelijoiden on välttämätöntä tehdä kiinteää yhteistyötä, jotta asetetut tavoitteet muun muassa palvelurakenteen selkeyttämisestä ja varhaisen tuen vahvistamisesta tosiasiallisesti saavutettaisiin.

Tässä lausunnossa on pyritty ottamaan huomioon lastensuojelun kannalta relevantit ehdotukset, jotka sisältyvät hallituksen esitysluonnokseen laiksi sosiaalihuoltolain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta (VN/35729/2023). Sosiaalihuoltolakiin ehdotettavat muutokset muodostavat käsillä olevan esitysluonnoksen kanssa kiinteän kokonaisuuden lasten ja lapsiperheiden tuen ja palvelujen kannalta. Lisäksi toteamme, että lastensuojelulain uudistuksen 1. vaihetta koskeva hallituksen esitys (HE 149/2026 vp) hyväksyttiin eduskunnassa 20.5.2026. Sosiaali- ja terveysvaliokunta antoi esityksestä laajan mietinnön (StVM 4/2026 vp) perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 56/2025 vp). Mietintö sisältää monia valiokunnan tekemiä muutoksia ja tarkennuksia sekä esityksen perusteluihin että säännöksiin. Nyt käsillä olevassa esitysluonnoksessa ehdotetun uuden lain on tarkoitus korvata nykyinen lastensuojelulaki ja uudessa laissa säilyisi suuri osa lastensuojelulain säännöksistä. Lausunnossamme pyrimme ottamaan huomioon myös jo mainitut eduskunnassa hyväksytyt muutokset, mutta korostamme, että kattava ja huolellinen esitysten yhteensovittaminen, huomioiden myös muut kokonaisuuteen liittyvät hallituksen esitykset, tulee tehdä lainvalmistelussa.

Säädöksen nimikkeen muutos

Uuden lain nimikkeeksi ehdotetaan ”laki lapsen erityisestä suojelemisesta” (jäljempänä ”uusi laki”). Kun tarkoituksena on kumota lastensuojelulaki ja uudistaa se, voi lain nimikkeen muuttaminen olla perusteltua. Uudessa laissa kuitenkin säilyy valtaosa vanhan lain säännöksistä, osa täysin samanlaisina ja osa vain vähän muutettuna. Lisäksi uudessa laissa termi lastensuojelu on edelleen keskeinen käsite. Siinä säädetään muun muassa lastensuojelun keskeisistä periaatteista ja lastensuojelun asiakkuudesta. Lisäksi samaan aikaan tehtävässä sosiaalihuoltolain palvelu-uudistusta koskevassa hallituksen esitysluonnoksessa käytetään lastensuojelu-termiä (mm. ShL:iin ehdotettu 35 a § lastensuojeluilmoituksen tekemisestä). Kun terminologinen muutos koskee vain lain nimikettä, on varsin todennäköistä, että jatkossakin uudistetusta laista käytetään nimikettä ”lastensuojelulaki”. Herää siis kysymys, sekoittaako vai selkeyttääkö nimikkeen muutos lain soveltamista käytännön työssä. Viittaamme myös sosiaalihuollon palvelu-uudistusta pohtineen työryhmän ehdotuksiin, joissa he tunnistavat lastensuojelu -käsitteestä luopumisen keskeiseksi riskiksi.

Lastensuojelun käsite juontaa juurensa 1800-luvulle ja sitä käytettiin jo vuonna 1905 työnsä aloittaneen suojelukasvatuskomitean työssä. Kansalaissodan jälkeen lasten suojelun kysymys oli sotaorpojen vuoksi aiempaakin akuutimpi ja vuonna 1918 senaatti asetti komitean miettimään, ”millä tavalla valtio tehokkaasti edistää ehkäisevää lastensuojelutyötä”. Lastensuojelun käsite on ollut tästä alkaen osa suomalaisen yhteiskunnan palvelujärjestelmää ja kansallista ymmärrystä. Lapsiasiavaltuutettu pitää esitettyä nimikkeen muutosta tarpeettomana, jopa vahingollisena, ja katsoo, että lain nimikkeen muuttamista ei tule toteuttaa. Historiallisen ja kansakunnan käytössä vakiintuneen käsitteen muuttaminen sotkee tarpeettomasti ihmisten käsityksiä ja voi vaikeuttaa moniammatillista yhteistyötä tilanteessa, jossa lain keskeisenä tavoitteena on ”vahvistaa lastensuojelulain erityislain luonnetta suhteessa sosiaalihuoltolakiin ja muuhun yleislainsäädäntöön” (s. 108).

Lapsiasiavaltuutettu huomauttaa tässä kohdin lisäksi, että huolimatta siitä, että käsiteltävänä olevassa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki, suuri osa säännöskohtaisista perusteluista on ainakin toistaiseksi hyvin suppeita sisältäen viittauksen voimassa olevaan lastensuojelulakiin tai eduskunnassa toukokuussa hyväksytyyn 1. vaiheen hallituksen esitykseen todeten sen olevan eduskunnan käsittelyssä. Jos hallituksen esitys lopullisessa muodossaan jää nojaamaan suurelta osin aiemmissa hallituksen esityksissä kuvattuihin säännöskohtaisiin perusteluihin, muodostuu säännösten tulkinta ja täytäntöönpano todennäköisesti varsin hankalaksi. Nykytilaa on kuvattu esitysluonnoksessa tarkasti, mutta se ei korvaa säännöskohtaisten perustelujen puutteita.

Kommentit esitysluonnoksen säännösehdotuksista

Luku 1 Yleiset säännökset

Lapsiasiavaltuutettu pitää perusteltuna, että ehdotetun lain 1 §:ssä rajataan tarkoitussäännös koskemaan nimenomaan lastensuojelun asiakkuudessa olevia lapsia, ei kaikkia lapsia.

Erityisen suojelun määritelmä

Luku sisältää muun muassa säännöksen määritelmistä (2 §). Viitaten säädöksen nimikkeen muuttamiseen, nostamme esiin kysymyksen - mikäli säädöksen nimike muutetaan - tulisiko myös käsite ”erityinen suojele” määritellä tässä säännöksessä.

Esitysluonnoksen tavoitteissa (s. 72) todetaan, että ”tavoitteena on selkiyttää lastensuojelua 0–17-vuotiaiden viimesijaisena palveluna tilanteissa, joissa lapsen todetaan olevan erityisen suojelun tarpeessa. Tätä tavoitetta konkretisoidaan selkiyttämällä sosiaalihuoltolain mukaisen erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen ja lastensuojelun asiakkuuden käynnistymisen välistä rajapintaa. Tämä tehdään muuttamalla ja nostamalla lastensuojelun asiakkuuden kriteeristöä ja kynnystä. Samalla muutetaan osittain huostaanoton ja sijaishuoltoon sijoittamisen edellytyksiä.” Tästä voitaneen päätellä, että erityisen tuen tarve ja erityisen suojelun tarve ovat eri asia, ja niiden välinen raja määrittää siirtymisen sosiaalihuollon palvelujen piiristä lastensuojelupalvelujen piiriin. Kuitenkin myös uudessa laissa puhutaan sekä tuen tarpeesta että erityisestä suojelusta. Esimerkiksi 8 §:n mukaan lastensuojelun asiakkuus alkaa, kun lapsen erityisen suojelun tarve edellyttää uuden lain mukaisia toimenpiteitä ja 10 §:ssä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtäväksi määritellään muun muassa vastata lastensuojelun asiakkuudessa olevan lapsen tuen tarpeeseen ensisijaisesti sosiaalityöllä.

Lapsiasiavaltuutettu siis katsoo, että ”erityisen suojelun” käsite jää epämääräiseksi. Käsitteen selkeyttäminen on mahdollista nimenomaisella määritelmällä tai vähintäänkin avaamalla käsitteen sisältöä ja tarkentamalla rajapintaa sosiaalihuoltolain mukaiseen tuen tarpeeseen säännöskohtaisissa perusteluissa nykyistä selkeämmin.

Lapsiasiavaltuutettu ei voi olla pohtimatta, miksi käsite ”erityinen” on nostettu niin keskeiseen asemaan sekä sosiaalihuoltolaissa että käsillä olevassa uudessa laissa. Esitysluonnoksessa erityisyyden käsite esiintyy eri muodoissaan yli 400 kertaa. Lapsiasiavaltuutettu ounastelee, että käsite on liukunut sosiaalihuoltoon opetus- ja kasvatusta maailmasta, jossa se yleistyi jo 1950-luvulta alkaen. Käsitteellä halutaan mahdollisesti korostaa, että käsiteltävät asiat ja ilmiöt poikkeavat normaalista. Kasvatustieteissä tunnustetaan erityispedagogiikka, erityisopetus ja erityisoppilas sekä erityisen tuen tarve.

Sosiaalihuollon saralla suomalainen palvelujärjestelmä on pystynyt operoimaan tuen ja suojelun käsitteiden varassa tähänkin asti. Vain ”erityinen huolenpito” on ollut osa käsitteistöä. Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että erityisyyden korostaminen on tarpeetonta etenkin, jos käsite ”lastensuojelu” päätetään säilyttää. Lastensuojelun piirissä ei ole ”tavallisia” ja ”erityisiä” lapsia, kuten koulumaailmassa, eikä myöskään kolmiportaista tavanomaisen, tehostetun tai erityisen tuen tarvetta, kuten varhaiskasvatusta maailmassa. Mikäli käsitettä ”erityinen” halutaan uudessa laissa käyttää, tulisi se määritellä tarkemmin ja sen käytössä tulisi olla johdonmukainen: mitä on lapsen

suojelu ja mitä taas lapsen erityinen suojelu? Entä mitä on tuen tarve ja mitä erityisen tuen tarve? Mitä nämä eri suojelun ja tuen muodot pitävät sisällään? Miten erotetaan jatkossa tavanomainen sijaishuolto ja erityinen huolenpito, jos kaikki toimenpiteet ovat erityisiä?

Laitoshoidon määritelmä

Lapsiasiavaltuutettu kiinnittää huomiota ehdotettuun 2 §:n 10 kohtaan, jonka mukaan käsite ”laitoshuolto” muutettaisiin muotoon ”laitoshoito”. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan muutos kuvaisi paremmin sijoituksen aikaista työskentelyä lastensuojelulaitoksessa, eikä käsitteellä jatkossakaan tarkoitettaisi terveyden- tai sairaanhoitoa. Kuitenkin lastensuojelun palvelu on osa sosiaalihuolto ja käsitteitä avohuolto ja jälkihuolto ei esitetä muutettavaksi. Lisäksi lainvalmistelija itsekin käyttää sijaishuollon käsitettä esimerkiksi 3 §:n perusteluissa ja muissa esityksen osissa. Olisi loogista, että myös lapsen huolenpidosta kodin ulkopuolella käytettäisiin jatkossakin käsitettä laitoshuolto, mikä kiinnittäisi sen osaksi sosiaalihuoltoa – avohuolto ja jälkihuolto mukaan lukien.

Luku 2 Lastensuojelun asiakkuus

Lastensuojelun asiakkuuden alkaminen

Lastensuojeluilmoitusta koskeva säännös on ehdotettu siirrettäväksi sosiaalihuoltolakiin, mutta lastensuojelun tarpeen selvittämisestä säädettäisiin jatkossakin uudessa laissa lapsen erityisestä suojelusta (7 §). Sosiaalihuoltolain mukaisessa tuen tarpeen arvioinnissa (ehdotettu ShL 36 §) selvitetään asiakkaan sosiaalihuollon tuen tai muu avun tarve, joka tehdään myös lasten kohdalla. Tällöin on myös arvioitava lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelupalvelujen tarve, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta.

Sekä sosiaalihuoltolain että lastensuojelulain uudistuksen tarkoituksena on, että asiakasprosessi selkeytyisi ja yhdenmukaistuisi. Kun kumpikin laki toteuttaa lapsen tukea ja suojelua, asiakasprosessin selkeyden ja sujuvuuden kannalta on keskeistä, että muun muassa kyseisten säädösten rajapinta on harkittu ja perusteltu. Rajapintana on käsityksemme mukaan lapsen siirtyminen sosiaalihuollon asiakkuudesta lastensuojelun asiakkaaksi. Esitysluonnosten perusteella rajapinta jää jossain määrin epäselväksi.

Esitysluonnoksen perusteluista ei käy ilmi, miksi lapsen tuen tarpeen arvioinnista ja lapsen (kiireellisen) lastensuojelupalvelujen tarpeen arvioinnista ehdotetaan säädettäväksi eri laeissa. Ehdotetun uuden lain 7.1 §:n mukaan ”--- sosiaalityöntekijän on arvioitava sosiaalihuoltolain 36 §:ssä säädetyn tuen tarpeen arvioinnin yhteydessä välittömästi myös lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelupalvelujen tarve, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta.” Kyse näyttäisi olevan siten yhdestä

ja samasta tuen tarpeen arvioinnista. Niissäkin tapauksissa, joissa lapsi on alkuun ollut sosiaalipalvelujen piirissä, ja myöhemmin osoittautuu, että tarvitaan syystä tai toisesta lastensuojelupalveluja, lienee niin, että lastensuojelupalvelujen tarve voitaisiin arvioida sosiaalihuoltolain mukaisessa tuen tarpeen arvioinnissa.

Ehdotetun 8 § 2 momentin perusteluissa todetaan, että säännöksellä ”täsmennettäisiin asiakkuuden alkamista koskevaa sääntelyä tilanteissa, joissa lapsen ilmeinen suojelun tarve ei toteudu, koska lapsi, huoltaja tai vanhempi ei ota vastaan sosiaalihuoltolain mukaista tukea tai palveluja.” Lapsiasiavaltuutettu huomauttaa, että tässä kohdin käsite ”tarve” ei ole tarkoituksenmukainen. Kyseisessä tilanteessa tarve on olemassa, mutta lapsen tarvitsema suojelu ei toteudu, joten perusteluita tulisi selkeyttää tältä osin.

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä

Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä on ehdotettu säädettäväksi kokoavasti yhdessä pykälässä. Samalla lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtäviä kevennettäisiin poistamalla joitakin nykyisiä tehtäviä ja lisäämällä joustomahdollisuuksia esimerkiksi päätöksentekooikeuksiin ja -velvollisuuksiin. Lisäksi lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtäviä ehdotetaan kevennettäväksi siten, että nimenomaisesti lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle nykyisin säädetyt tehtävät olisi hyvinvointialueen mahdollista jatkossa hallintosäännöllä osoittaa muunkin sosiaalihuollon viranhaltijan tehtäväksi. Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän asiakkaiden enimmäisasiakasmäärää ei ehdoteta muutettavaksi, mutta esityksessä ehdotetaan, että poikkeustilanteissa asiakasmäärä voitaisiin tilapäisesti ylittää, jos se olisi välttämätöntä lapsen edun turvaamiseksi.

Lapsiasiavaltuutettu kiittää siitä, että lapsen edun ensisijaisuus ja osallisuus kirjataan sosiaalityöntekijän tehtäviin niin, että nämä periaatteet ohjaavat kaikkea päätöksentekoa ja työskentelyä.

Lapsiasiavaltuutettu kannattaa lähtökohtaisesti lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ydintehtävien määrittelyä. Lapsiasiavaltuutettu kuitenkin painottaa tehtävien määrittelyn selkeyttä, jotta lain toimeenpano olisi sujuvaa. Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtäviä koskevan 10 §:n 1 momentin 1 kohta korostaa sosiaalityön olevan ensisijainen keino vastata lapsen tuen tarpeeseen. Viitaten myös edellä todettuun huomautukseen määritelmistä, lapsiasiavaltuutettu pohtii, tulisiko kyseisessä kohdassa tuen tarpeen sijasta käyttää termiä ”suojelun tarve”, johon sosiaalityöllä (tukitoimena) vastataan.

Lapsiasiavaltuutettu myös toistaa aiemmin lausunnossaan sosiaalihuoltolain muutoksista (LAPS 51/2026, 8.5.2026) ilmaisemansa huolen siitä, että sosiaalityön lisäksi asiakkaiden tulee edelleen saada tarvittaessa tarpeidensa mukaisia palveluja, eikä julkisen talouden säästöpainne saa johtaa siihen, että lastensuojelussa painotetaan säästösyistä lapsen asioista vastavan sosiaalityöntekijän tekemää sosiaalityötä. Lisäksi jo sosiaali-työntekijöiden ja muiden lastensuojelun työntekijöiden

koulutuksessa tulee vahvistaa osaamista muun muassa erilaisten asiakasryhmien kanssa työskentelyyn, erilaisten menetelmien käyttöön ja vuorovaikutukseen. Sosiaalityön koulutus ei aina anna eväitä yksilökohtaiseen muutostyöhön, vaan opiskelija saattaa opinnoissaan syventyä esimerkiksi rakenteelliseen sosiaalityöhön. Osaamista tulee vahvistaa myös jo työelämässä olevien ammatillista asiantuntija-työtä tekevien keskuudessa, ja osaamisen vahvistamisen tulee olla jatkuvaa. Koska sosiaalityöntekijän rooli korostuu, on välttämätöntä kiinnittää huomiota tilanteisiin, joissa sosiaalityöntekijän ja asiakkaan vuorovaikutus ei toimi. Tähän asti asioista vastaavan sosiaalityöntekijän vaihtaminen on kansalaisilta saadun tiedon mukaan ollut vaikeaa. Jos sosiaalityöntekijän tekemä kohtaava työ on jatkossa ensisijainen tuen muoto, on välttämätöntä, että vuorovaikutus ja yhteistyö asiakkaan kanssa toimii.

Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtäviä koskevan 10 §:n 1 momentin kohta 1 ja 2 tulisi selkiyttää päällekkäisyyksien tai tulkinnanvaraisuuden välttämiseksi. Kohdan 1 perusteluissa (s.113) korostetaan ”lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ammatillista vastuuta lapsen kokonaistilanteen arvioinnissa ja tuen toteuttamisessa” ja kohdan 2 perusteluissa ”sosiaalityöntekijän velvollisuutta toimia lapsen asiassa kokonaisuudesta vastaavana viranhaltijana”. Molemmissa kohdissa korostuu vastuu kokonaisuudesta, mutta kohtien keskeiset erot liittyen ammatilliseen vastuuseen ja viranhaltijan vastuuseen on syytä täsmentää. Tähän liittyy myös kohta 5, jossa määritellään ”huoltajien tai vanhempien taikka muiden lapsen kasvatuksesta vastaavien henkilöiden tukemista lastensuojelulle kuuluvana tehtävänä, jossa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ja muiden lastensuojelun työntekijöiden rooli on tärkeä”. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä ja muu lastensuojelun työntekijä voisivat ehdotuksen mukaan tehdä yhdessä vanhempien tukemiseen liittyvää tuki- ja ohjaustyötä. Lapsiasiavaltuutetun näkemyksen mukaan myös kohdassa 1 tarkoitettua lapsen tukemiseen liittyvää sosiaalityötä tulisi voida tehdä vastaavasti työparityönä kuitenkin siten, että lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaisi kokonaisuudesta.

Ehdotetun 10 §:n 1 momentin kohta 7 korostaisi sijoitetun lapsen perheen jälleenyhdistämisen tärkeyttä ja jälleenyhdistämistä keskeisenä päämääränä (s. 114). Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän olisi pyrittävä luomaan edellytyksiä jälleenyhdistämiselle. Säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että sosiaalityöntekijän tehtävänä olisi kuitenkin jatkossakin tukea lapsen vakaan ja ennakoitavan arjen toteutumista, ja että perheen jälleenyhdistämistavoitteen edistämisen intensiivisyydessä voitaisiin huomioida lapsen ja perheen tilanne. On mahdollista, että jälleenyhdistäminen ei ole lapsen edun mukaista eikä sille ole ilmeisiä edellytyksiä. Lapsiasiavaltuutetun näkemyksen mukaan tätä on syytä korostaa, sillä pysyvyyden merkitys on lapsen näkökulmasta tärkeää. Siksi lapsiasiavaltuutettu suhtautuu kriittisesti ja ihmetellen vaatimukseen siitä, että lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävänä olisi näissäkin tilanteissa, joissa jälleenyhdistäminen ei ole lapsen edun mukaista, eikä sille ole ilmeisiä edellytyksiä, ”arvioida jälleenyhdistämisen edellytyksiä ja tuoda näkemyksensä esiin kaikille asianosaisille vastuullisesti ja ymmärrettävästi.” Jos sosiaalityöntekijä on arvioinut jälleenyhdistämisen lapsen edun vastaiseksi, miksi arviointia tulee edelleen tehdä? Lapselle tällainen jatkuva arviointi tilanteessa, jossa hänen oikeutensa ja hyvinvointinsa ovat vaarantuneet, voi aiheuttaa jatkuvaa turvattomuutta.

Lapsiasiavaltuutettu pitää ehdotusta siitä, että asiakasmäärän mitoituksia voidaan tilapäisesti ylittää, kannatettavana, mutta toistaa aiemmin lausunnossaan sosiaalihoitolain muutoksista ilmaisemansa huolen siitä, että mitoitukset voivat olla käytännön työn kannalta monimutkaisia silloin, kun työntekijällä on sekä sosiaalihoito-lain että uuden lain mukaisia asiakkaita. Lapsiasia-valtuutettu korostaa, että mitoitukset eivät saa johtaa siihen, että lapsi joutuu jonottamaan pääsyä tarpeen mukaisten palvelujen piiriin.

Luku 3 lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu

Lapsiasiavaltuutettu pitää ehdotettua 17 §:ää perusteltuna. Lapsiasiavaltuutettu pitää tärkeänä, että säännöskohtaisissa perusteluissa mainitaan esimerkiksi lapsen lähettäminen ulkomaille pakkoavioliittoon, niin sanotulle kulttuuriselle kasvatus- ja kurinpitomatulle tai muu lapsen hylkääminen ulkomaille, mutta korostaa, että suomalaislapsia saatetaan lähettää ulkomaille kasvatus- ja kurinpitomatulle myös muista kuin kulttuurisista syistä. Esimerkiksi Yhdysvalloissa on yleistynyt oireilevien lasten lähettäminen ankarille kurinpitoleireille ja kurinpitolaitoksiin (ns. Troubled Teen Industry TTI) ja yksityiset toimijat markkinoivat apuaan aggressiivisesti. Tämä markkinointi kohdistuu kaikkiin vanhempiin ja on vain ajan kysymys, milloin kantasuomalaisia nuoria lähetetään ulkomaille ojentumaan. Siksi lapsiasiavaltuutettu esittää käsitteen ”kulttuurinen” poistamista esityksestä.

Luku 4 Päätöksentekoa koskeva toimivalta

Lapsiasiavaltuutettu pitää perusteltuna, että päätöksentekovaltaa koskevat säännökset on sijoitettu omaan lukuunsa. Ehdotetun 26 §:n osalta on perusteltua, että luvananto lapsen tutkimiseen siirrettäisiin viranhaltijan päätettäväksi hallinto-oikeuden sijaan. Päätösvallan siirtäminen todennäköisesti nopeuttaisi asioiden käsittelyä merkittävästi. Asian luonne huomioiden lapsiasiavaltuutettu katsoo, että kyseessä on tervetullut muutos.

Ehdotetusta 25 §:stä lapsiasiavaltuutettu toteaa seuraavaa. On lähtökohtaisesti myönteistä, että päätöksentekoprosesseja pyritään sujuvoittamaan muun muassa mahdollistamalla lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän päätöksentekovallassa olevien asioiden siirtäminen myös muille henkilöille. Lapsiasiavaltuutettu kiinnittää kuitenkin huomiota ehdotetun 25 §:n sanamuotoon, jossa viitataan ”muuhun hyvinvointialueen toimivaltaiseen sosiaalihoollon viranhaltijaan”. Säännöksestä tai sen yksityiskohtaisista perusteluista ei käy riittävän selkeästi ilmi, millaista osaamista tai asemaa kyseiseltä viranhaltijalta edellytetään. Säännöskohtaisissa perusteluissa lähinnä kuvaillaan säännöksen sisältöä, mutta ei esimerkiksi täsmennetä, voiko päätöksentekijänä toimia kuka tahansa sosiaalihoollon viranhaltija myös lastensuojelun ulkopuolelta.

Epäselvyyttä lisää se, että esitysluonnoksen 10 §:ssä ja sen säännöskohtaisissa perusteluissa viitataan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän rinnalla ”muuhun lastensuojelun

työntekijään”. Nyt ehdotetun 25 §:n perusteella syntyy vaikutelma, että päätöksentekijä voisi olla myös muu kuin lastensuojelussa työskentelevä viranhaltija. Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että perusteluja olisi tarpeen täydentää tältä osin ja kuvata selkeämmin, millaista lastensuojelun erityisosaamista päätöksentekijältä edellytetään.

Osaamisvaatimusten täsmentäminen on tärkeää huomioiden, että esityksessä todetaan lastensuojelun kohdentuvan jatkossa entistä selvemmin vaativiin ja vakavaa suojelun tarvetta koskeviin tilanteisiin (s. 90). Näissä tilanteissa on korostunut tarve varmistaa, että päätöksentekijällä on tehtävän edellyttämä riittävä asiantuntemus lastensuojelusta sekä kyseessä olevan lapsen kokonaistilanteesta. Lisäksi esitysluonnoksessa tunnustetaan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävien ja velvoitteiden määrä sekä näihin liittyvä suuri virkavastuu (s. 35). Tähänkin nähden se, että osan päätöksistä voisi tehdä muu sosiaalihuollon viranhaltija ilman tarkempaa määrittelyä tämän asemasta tai osaamisesta, on hämmentävä.

Lapsiasiavaltuutettu muistuttaa YK:n lapsen oikeuksien komitean viimeisimmistä Suomea koskevista suosituksista, joihin nyt käsillä olevassa esitysluonnoksessakin viitataan (s. 64). Sen lisäksi, mitä esitysluonnoksessa tuodaan esiin, komitea on edellyttänyt, että Suomi takaa riittävät henkilöresurssit lastensuojelulain täytäntöönpanoa varten muun muassa lisäämällä ammattihenkilöiden valmiuksia. Lapsiasiavaltuutettu katsoo em. suosituksen alleviivaavan tarvetta varmistaa, että lastensuojelussa merkittävää julkista valtaa sisältäviä päätöksiä tekevien viranhaltijoiden osaaminen ja kelpoisuusvaatimukset määritellään riittävän täsmällisesti.

Aiheeseen linkittyy myös lapsen oikeus tietää kuka hänen asioistaan vastaa. Esitysluonnoksen perusteluissa koskien 11 §:ää esimerkiksi korostetaan olevan keskeistä, ”että nuori tietää, kuka hänen omatyöntekijänsä on” (s. 115). Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että vastaava selkeys on tarpeen myös silloin, kun päätöksentekovaltaa käyttää muu kuin lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Vaikka päätöksenteon sujuvoittaminen ja joustavoittaminen ovat sinänsä kannatettavia tavoitteita myös lapsen kannalta, olisi perusteluissa aiheellista kuvata, miten varmistetaan, että lapsi tai nuori tietää, kuka hänen asiassaan käyttää päätösvaltaa ja tekee häntä koskevat ratkaisut. Lapsen kannalta on tärkeää, että hän voi käydä päätöksentekijän kanssa avointa keskustelua. Lapsiasiavaltuutetun tapaama sijaishuollon piirissä oleva nuori kuvaa päätöksen sisältöä ja siitä keskustelemisen merkitystä näin:

”Se päätös tulee olla sen verran hyvä, että se pystytään perustelemaan mulle oikein. Ja antaa hyvät ja pätevät syyt sille päätökselle. Ja sitten myös et tavallaan pystyy myös ottaan kritiikin multa vastaan siihen päätökseen. Et sit myös vastataan siihen, et kritiikkiä otetaan vastaan. Ettei tarvi kohdata semmosta, valitettavan yleistä ultimaattista superargumenttia, koska me olemme aikuisia ja sinä et, joten me päätimme näin.”

Huostaanottoa koskevaan päätöksentekoon otamme kantaa tuonnempana.

Luku 5 Lapsen osallisuus

Lastensuojelun edunvalvonta

Lastensuojelun edunvalvontaa koskeva sääntely uudistettaisiin. Hyvinvointialueiden velvollisuudesta hakea lapselle lastensuojelun edunvalvoja säädettäisiin nykyistä selkeämmin. Laissa säädettäisiin jatkossa myös, että huoltajan passiivisuus lapsen puhevallan käytössä voisi olla syy hakea edunvalvojaa, jos lapsen edun toteutuminen ja asian selvittäminen muutoin vaarantuisivat. Laissa myös nimenomaisesti säädettäisiin siitä, että edunvalvojaksi ei voisi määrätä henkilöä, jolla on tai voisi olla eturistiriita lapsen kanssa tai suhteessa lapsen etuun. Hakijan tulisi esittää hakemuksessaan selvitys siitä, onko edunvalvojaksi esitettävä henkilö puolueeton. Lisäksi jatkossa edunvalvojaksi määräämisen edellytyksenä olisi, että henkilö on toimittanut käräjäoikeuden nähtäväksi rikosrekisterilaissa tarkoitetun rikosrekisteriotteen, mikä mahdollistaisi henkilön rikostaustan selvittämisen ennen kuin hänet määrätään tehtävään.

Laissa säädettäisiin jatkossa, että edunvalvojalla olisi oikeus saada korvaus tarpeellisista kuluistaan sekä tehtävänsä laatuun ja laajuuteen nähden kohtuullinen palkkio. Kulujen korvaamisesta ja palkkion suuruudesta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Säännös ja asetus olisivat uusia ja tavoitteena on, että sääntelyn myötä palkkiot määräytyisivät nykyistä yhdenmukaisemmin. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole säännöksiä palkkioiden määräytymisestä tai enimmäismääristä, mitä on pidetty ongelmana myös lastensuojelun edunvalvonnan kustannusten hallinnan näkökulmasta.

Lapsiasiavaltuutettu kannattaa esityksen ehdotuksia lastensuojelun edunvalvontaan liittyen ja korostaa samalla kansallisen ohjauksen ja osaamisen vahvistamisen merkitystä.

Luku 6 Menettelysäännökset

Ehdotetussa 34 §:ssä säädetään lapsen ja sosiaalityöntekijän välisistä tapaamisista ja mahdollistetaan tapaamisten järjestäminen etänä. Säännöskohtaisissa perusteluissa korostetaan etätapaamisten poikkeuksellisuutta ja todetaan, että ”poikkeustilanne voi liittyä esimerkiksi tartuntataudin leviämisen ehkäisyyn tai pitkiin välimatkoihin.” Lapsiasiavaltuutettu huomauttaa, että pitkät välimatkat ovat valtaosassa hyvinvointialueita pikemminkin sääntö kuin poikkeus, minkä vuoksi välimatkan rinnastaminen tartuntataudin leviämisen ehkäisyyn kaltaiseen poikkeustilanteeseen ei ole todenmukainen. Etätapaamisten mahdollistaminen pitkien välimatkojen perusteella voi johtaa siihen, että pitkien etäisyyksien alueella tapaamiset järjestetään usein etänä. Tämä ei ole hyväksyttävää. Siksi lapsiasiavaltuutettu esittää, että viittaus pitkiin välimatkoihin poistetaan säännöskohtaisista perusteluista. Lisäksi lapsiasiavaltuutettu toivoo, että perusteluissa mainitaan sosiaalityöntekijän velvollisuus kotikäynteihin. Kotikäynnit ovat tehokkaimpia tapoja tuottaa arviointitietoa lapsen tilanteesta. Kotikäynnit osoittavat lapselle ja vanhemmille, että heidän arkensa kiinnostaa työntekijöitä. Lisäksi kotikäynti on toimiva tapa toteuttaa sosiaalista muutostyötä.

Luku 7 Lastensuojelun avohuolto

Edellä todetusti, ehdotetun uuden lain ja sosiaalihuoltolain rajapinta on asiakkuuden alkamisen osalta epäselvä. Epäselvyyttä rajapinnassa lisää se, että uuden lain mukaiset avohuollon palvelut ovat samoja palveluja kuin sosiaalihuoltolaissa säädetty palvelut. Ehdotetun 43 §:n mukaan lastensuojelun asiakkaana olevan lapsen tuen tarpeisiin vastataan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin ja hänelle on järjestettävä tarvittaessa avohuollon tukitoimena sosiaalihuoltolain 3 luvun mukaisia palveluja. Uuden lain 41 § 2 momentin mukaan puolestaan avohuollon tarkoituksena on muun muassa vastata lapsen erityisen suojelun tarpeisiin tilanteissa, joissa sosiaalihuoltolain mukainen tuki ja palvelut tai muut palvelut eivät riitä turvaamaan lapsen edun toteutumista. Tarkoituksena on myös ehkäistä tarvetta sijaishuollolle. Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että 41.2 § on ainakin jossain määrin ristiriitainen 43 §:n kanssa.

Avohuollon tukitoimiin kuuluisi jatkossa myös subjektiivisen oikeuden piiriin kuuluva toimeentulon ja asumisen turvaaminen sekä ympärivuorokautinen perhekuntoutus ja taloudellinen tuki. Sosiaalipalveluja koskevassa hallituksen esitysluonnoksen 18 §:ssä puolestaan säädetään lapsiperhepalvelusta, johon sisältyy muun muassa taloudellinen tuki erityistä tukea tarvitsevalle lapselle. Viittaussäännöksen mukaan taloudelliseen tukeen sovelletaan mitä laissa lapsen erityisestä suojelemisesta 43.2 §:ssä säädetään. Vaikuttaa siltä, että ympärivuorokautinen perhekuntoutus on ainoa palvelu, jota järjestettäisiin vain uuden lain nojalla.

Osin päällekkäinen tai ainakin rinnakkainen sääntely antaa vaikutelman, että varhaisen tuen ja avohuollon palvelujen siirtäminen sosiaalihuoltolailla säädeltäviksi tueksi ja palveluiksi on jossain määrin jäänyt kesken. Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että avohuollon palvelujen osalta rajapintaa on syytä vielä tarkastella uudelleen rajapinnan selkeyttämiseksi. Tämä edellyttää vähintäänkin säännöskohtaisten perustelujen tarkentamista niin, että niistä käy nykyistä paremmin ilmi, miksi avohuollon palvelujen saaminen edellyttää lastensuojelun asiakkuutta.

Lapsiasiavaltuutettu korostaa, että avohuollon palveluna tarjottava perhekuntoutus joko kotiin vietävänä palveluna tai ympärivuorokautisena kuntoutuksena on tärkeä tukitoimi ehkäisemään tarvetta turvautua raskaampiin lastensuojelun toimiin. Perhekuntoutusta tulee tarjota myös teini-ikäisille ja heidän perheilleen.

Luku 8 Lapsen kiireellinen sijoitus

Lapsiasiavaltuutettu pitää perusteltuna perustelua siitä, ettei kiireellistä sijoitusta tulisi pääsääntöisesti käyttää lapsen pitkään jatkuneiden ja kumuloituneiden ongelmien katkaisemiseen ilman suoraa yhteyttä siihen hetkeen, kun kiireellinen sijoitus tehdään. Vielä 1990-luvulla kiireelliset sijoitukset olivat harvinaisia tapahtumia, joihin turvauduttiin 400–500 kertaa vuodessa. Viime vuosina kiireellisiä sijoituksia on tehty lähemmäs 5000 vuosittain. Kiireellisestä sijoituksesta on siis tullut väylä huostaanottoon tai etenkin teini-ikäisten pysäyttämisen keino.

Kiireellisen sijoituksen määräaika esitetään lyhennettäväksi nykyisestä 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden tapaamisessa huhtikuussa 2026 lapsiasiavaltuutetulle korostettiin, että nykyinenkin määräaika on liian lyhyt silloin, kun asiakirjoja täytyy kääntää eri kielille ja asioinnissa tarvitaan tulkkauspalveluja. Lapsiasiavaltuutettu ehdottaa, että tämä käytännön ongelma otettaisiin esityksessä huomioon, sillä joillain alueilla vieraskielistä asiakkaiden osuus on huomattava. Asioista vastaava sosiaalityöntekijä ei voi myöskään siirtää muiden asiakkaiden asioita sivuun huostaanottoa valmistellakseen. Tosiasiat huomioon ottaen 14 vuorokauden määräaika vaikuttaa epärealistisen lyhyeltä.

Luku 9 Huostaanotto

Lapsiasiavaltuutettu huomauttaa, että ehdotetun 50 §:n 2 momentin kohta 2, jossa säädettäisiin siitä, että huostaanottoon ja sijaishuollon järjestämiseen voidaan ryhtyä vain, jos 38 §:ssä tarkoitettu läheisverkostosijoitus ei ole mahdollinen ja lapsen edun mukainen, on merkittävä muutos, jota perustellaan esitysluonnoksessa hyvin pintapuolisesti. Läheissijoituksia tehdään Suomessa noin 1000 vuosittain, mutta tutkimusta niiden onnistumisesta ei juuri ole. Käytännössä muutos voi johtaa siihen, ettei lapsi pääse irtautumaan vahingollisista läheissuhteista ja/tai joutuu kasvamaan riittämättömän tuen varassa. Lapsiasiavaltuutettu pitää tärkeänä, että sijaisperheeksi ryhtyvälle läheisille järjestetään riittävä koulutus sijaisperheenä toimimisesta ja, että lapsen tilannetta arvioidaan läheisverkostosijoituksissa samojen kriteerien mukaisesti kuin muitakin sijaishuoltojärjestelyjä.

Lapsiasiavaltuutettu pitää valitettavana ja huolestuttavana, että hallituksen esitysluonnoksessa ei esitetä muutettavaksi suostumukseen perustuvan ja tahdonvastaisen huostaanoton päätöksentekojärjestelmää. Suomalainen järjestelmä, jossa huoltaja vapaaehtoisesti luopuu lähes kaikista oikeuksistaan suhteessa lapseen ja jossa päätöksen tekee sosiaaliviranomainen ilman riippumattoman tuomioistuimen tai muun vastaavan elimen arviointia, on kansainvälisesti tarkastellen poikkeuksellinen. Se sisältää merkittäviä riskejä ihmisten perusoikeuksien kannalta ja edellyttäisi lapsiasiavaltuutetun mielestä perustavanlaatuaista tarkastelua.

Professori Tarja Pösö on tutkimushankkeessaan nostanut esiin useita tekijöitä, jotka voivat vinouttaa suostumista tai vastustusta: onko asianosaisilla käytettävissään riittävästi ymmärrettävää tietoa ja onko suostumus aidosti vapaaehtoinen, vai vaikuttavatko siihen esimerkiksi pelko ”hankalaksi” asiakkaaksi leimautumisesta tai mahdollisista seuraamuksista lapselle tai itselle. Päätöksentekoon voi vaikuttaa myös se, ovatko sosiaalityöntekijät asianosaisille tuttuja vai tuntemattomia, millainen on asiakassuhteen laatu ja tuntevatko asianosaiset omat oikeutensa. Tutkimushankkeessa sosiaalityöntekijät ovat kuvanneet asiakkaiden suostumusta onnistumiseksi: suostuminen on merkki vuorovaikutussuhteen toimivuudesta. Sosiaalityöntekijät ovat myös tunnistaneet, että kanta huostaanottoon voi perustua asiakkaan näkemykseen huostaanoton tarpeesta, mutta myös tunteisiin ja perheenjäsenten välisiin valtasuhteisiin.

Huostaanotto on perustavalla tavalla perhe-elämään puuttuva toimenpide, joka voi rikkoa lapsen ja vanhemman välisen suhteen pysyvästi. On selvää, että näin vahvasti ihmisten perusoikeuksiin ja perheen yksityisyyteen puuttuva päätös tulisi tehdä riippumattomien asiantuntijoiden toimesta niin, että asianosaisten näkemykset tulevat mahdollisimman objektiivisesti selvitetyiksi. Kireä aikataulu huomioon ottaen on ymmärrettävää, ettei lakia ole ryhdytty tältä osin muuttamaan, mutta tärkeää on, että poikkeuksellisen asiantilan tarkasteluun ryhdytään lähitulevaisuudessa.

Alaikäisten vankien sijoittamisesta lastensuojelulaitokseen lapsiasiavaltuutettu toteaa pitävänsä esitettävän 50 §:n 3 momentin viittausta saman pykälän 2 momentin 1. kohtaan ongelmallisena, sillä käytännössä lastensuojelun avohuollon tukitoimet eivät vankeusvankien kohdalla tule kyseeseen. Myös 2 momentin 2. kohdan lapsen etuun liittyvää arviointia tulisi tehdä suhteessa vankila-olosuhteisiin – ei lapsen luonnolliseen kasvuympäristöön. Lapsiasiavaltuutettu viittaa oikeusministeriölle asiasta aiemmin keväällä 2026 antamaansa lausuntoon, ja edellyttää, että jatkovalmistelussa kiinnitetään tähän koordinoitusti huomiota.

Luku 10 Kodin ulkopuolinen sijoitus

Lapsiasiavaltuutettu pitää perusteltuna, että sääntelyä selkiytetään niin, että se ulottuu myös avohuollon tukitoimena sijoitettuihin lapsiin. Perusteltua on myös korostaa perhehoitoa ensisijaisena sijaishuollon muotona.

Ehdotetun 59 §:n 4 momentissa säädetään lapsen sijoittamisesta vankilan perheosastolle yhdessä huoltajan kanssa huoltajan suorittaessa vankeusrangaistusta tai ollessa tutkintavankeudessa. Tähänkin asti vankilan perheosastolle on voitu sijoittaa vain alle 2-vuotias lapsi ja sijoitus on voinut jatkua siihen asti, kun lapsi täyttää kolme vuotta, jos lapsen etu sitä välttämättä vaatii. Lapsiasiavaltuutettu pitää nykyistä ja ehdotettua pykälää monella tapaa ongelmallisena. Pykälän sanamuodosta huolimatta tulisi olla niin, että myös kaksi vuotta täyttänyt, mutta alle 3-vuotias lapsi voidaan lapsen edun sitä välttämättä vaatiessa sijoittaa vankilan perheosastolle. Alle 3-vuotias lapsi on yhä hyvin pieni ja huoltajaansa kiintynyt. Lisäksi lapsiasiavaltuutetun tietoon on tullut tilanteita, joissa perheosastolle sijoitettu lapsi on ehtinyt täyttää kolme vuotta huoltajan rangaistuksen jatkuessa. Toisinaan on jopa ollut niin, että rangaistuksen toimeenpano on viivästynyt huoltajasta johtumattomista syistä ja lapsi on tästä johtuen ehtinyt täyttää kolme vuotta. On kohtuutonta, että lapsi jouduttaisiin näissä tilanteissa erottamaan huoltajastaan vain sen tähden, että lakiin on määritelty ikäraja. Esimerkiksi Virossa ikärajasta voidaan joustaa yksittäisissä tapauksissa silloin, kun se on lapsen edun kannalta perusteltua.

Lapsiasiavaltuutettu pitää voimassa olevaa ja esitettyä säännöstä lapsen sijoittamisesta vankilan perheosastolle ikärajojen osalta ongelmallisena, koska se voi johtaa siihen, että lapsi olisi otettava huostaan pelkästään 59 §:n sisältämän ikärajan vuoksi. Tilanteessa, jossa kolme vuotta täyttänyt lapsi on edelleen vankilassa vanhempansa kanssa ja vanhempi pystyy huolehtimaan lapsestaan, eivät lastensuojelulain 50 §:n mukaiset huostaanoton kriteerit välttämättä täyty. Avohuollon

tukitoimet voisivat nimittäin olla tällaisessa tilanteessa mahdollisia, riittäviä, tarkoituksenmukaisia ja lähes säännönmukaisesti lapsen edun mukaisia, ja vain 59 §:n määräaika säännös (ikäraja) tekisi avohuollon tukitoimien järjestämisen nyt mahdottomaksi. Huostaanotto jouduttaisiin tekemään siis lainsäädännöstä johtuvasta syystä. Tällaisessa tilanteessa, kun lapsi täyttää kolme vuotta, tulisikin kiinnittää huomiota lapsen kasvuolosuhteisiin kokonaisuudessaan.

Lapsiasiavaltuutettu esittää, että nyt käsillä olevassa tilanteessa on 59 §:n sisältämän määräajan (ikärajan) estämättä lapsen kasvuolosuhteista tehtävässä kokonaisarviointissa otettava huomioon kasvuolosuhteet lapsen vanhemman kanssa, lapsen ja hänen vanhempansa välinen suhde ja kanssakäyminen, kuten se, onko lapsi ollut vanhempansa hoidossa ennen vankeusrangaistusta. Kokonaisarviointissa lapsen etua määriteltäessä olisi otettava huomioon vanhemman jäljellä olevan vapausrangaistuksen pituus, mitä palveluja ja tukea lapsi tarvitsee, ja se, miten lapsi käyttää peruspalveluja, kuten varhaiskasvatusta.

Mitä lähempänä vapausrangaistuksen loppuminen on, sen perustellumpaa olisi jatkaa avohuollon sijoitusta. Tällaisessa kokonaisarviointissa saattaa olla merkitystä myös lapsen läheisverkostolla eli sillä, onko lapsella läheisiä henkilöitä, jotka ovat osallistuneet lapsen kasvatukseen ja joiden luokse lapsi voitaisiin väliaikaisesti sijoittaa. Jos tällaisia läheisiä ei ole, olisi perustellumpaa jatkaa avohuollon sijoitusta.

Tulkinta, jonka mukaan asiassa päädyttäisiin kokonaisarviointinkin jälkeen lapsen huostaanottamiseen ja lapsen sijoittamiseen sijaishuoltoon, olisi ehdotettavan 50 §:n vastainen tilanteessa, jossa kyseisen säännöksen soveltamisen ainoana kriteerinä olisi avohuollon tukitoimien järjestämisen mahdottomuus 59 §:n sisältämän ikärajan takia. Tällainen ratkaisu olisi selkeästi lapsen edun vastainen.

Lisäksi lapsiasiavaltuutettu ilmaisee huolensa siitä, että vankeutta suorittava vanhempi ei voi saada Kelan maksamaa vanhempainpäivärahaa vankeusaikanaan (sairausvakuutuslaki (1224/20024), 9 luku 10 § 2 momentti), vaan vankeusaikana vanhemman perusturvana on vankilan päivittäinen käyttöraha silloinkin, kun hänellä on lapsi huollettavanaan. Lapsiasiavaltuutettu on vankilan perheosastolla vieraillessaan saanut tietoonsa, että vanhemmilla on vaikeuksia hankkia lapsille näiden tarvitsemia perustarvikkeita, sillä vankilan käyttörahaa ei ole mitoitettu lapsen tarpeisiin. Lapsiasiavaltuutettu ehdottaa, että lakia tarkastellaan mainituilta osin uudelleen ja lapsen etu huomioon ottaen.

Luku 11 Laitoshoito

Lastensuojelulaitoksen henkilöstömitoitukset

Esityksessä mahdollistettaisiin joustavuutta lastensuojelulaitoksen henkilöstömitoituksiin ehdottamalla kahdenlaista mitoitus: laissa säädettäisiin edelleen asuinyksikkökohtaisesta minimimitoituksesta, mutta sen lisäksi säädettäisiin lapsikohtaisesta mitoituksesta. Esityksessä lisättäisiin säännös, jonka mukaan asuinyksikössä tulisi olla yksi hoito- ja kasvatustehtävissä toimiva työntekijä lasta kohden. Tätä niin sanottua lapsikohtaista mitoitusta voitaisiin soveltaa minimimitoituksen ylittävissä tilanteissa. Asuinyksikössä saataisiin jatkossakin hoitaa yhdessä enintään seitsemää lasta tai nuorta ja asuinyksikössä tulisi olla vähintään seitsemän hoito- ja kasvatustehtävissä toimivaa työntekijää. Edelleen, jos samassa rakennuksessa olisi useampi asuinyksikkö, asuinyksikköä kohden tulisi olla vähintään kuusi hoito- ja kasvatustehtävissä toimivaa työntekijää. Uutta olisi, että jos yhdestä asuinyksiköstä koostuvaan lastensuojelulaitokseen olisi muutoin kuin tilapäisesti sijoitettu vähemmän kuin 7 lasta, laitoksessa tulisi olla vähintään 6,5 hoito- ja kasvatustehtävissä toimivaa työntekijää nykyisen 7 sijaan. Lisäksi ehdotetaan, että asuinyksikön ollessa tilapäisesti tyhjä, rinnakkaisen asuinyksikön henkilöstö voisi hoitaa tyhjänä olevan asuinyksikön päivystämisen.

Lapsiasiavaltuutettu asettuu varauksella kannattamaan ehdotettua muutosta ymmärtäen sen kustannusten säästämiseen tähtäävän luonteen. Muutoksen toimeenpanoa on seurattava lapsen oikeuksien toteutumisen näkökulmasta.

Lastensuojelulaitoksen turvahenkilöt

Esityksessä mahdollistettaisiin turvahenkilöiden palkkaaminen osaksi lastensuojelulaitoksen henkilökuntaa. Turvahenkilöiden keskeinen tehtävä olisi laitoksen turvallisuuden varmistaminen ja laitoksen järjestyksen ylläpito. Turvahenkilöt eivät olisi laitoksen hoito- ja kasvatushenkilöstöä eikä heitä näin laskettaisi laitosmitoituksiin. Turvahenkilöllä tulisi olla turvallisuusalan tutkinto sekä tarpeellinen koulutus voimakeinojen käytöstä sekä perehtyneisyys lastensuojeluun ja laitoksen erityispiirteisiin. Turvahenkilön toimivaltuuksista säädettäisiin ehdotetussa laissa.

Lapsiasiavaltuutettu pitää ehdotusta mahdollisuudesta palkata turvahenkilö lähtökohtaisesti kannatettavana. Lapsiasiavaltuutettu korostaa koulutuksen, osaamisen ja perehdytyksen merkitystä. On kannatettavaa, että turvahenkilö ei ole laitoksen hoito- ja kasvatushenkilöstöön laskettava henkilö. Pysyvyyden, perehdytyksen ja osaamisen vahvistumisen näkökulmasta on myös tärkeää, että turvahenkilö on palvelusuhteessa palveluntuottajaan. Lapsilla tulee olla tieto siitä, mitkä ovat turvahenkilön tehtävät ja toimivalta. Lisäksi lapsiasiavaltuutettu pitää välttämättömänä, että turvahenkilöiden rikostausta selvitetään, kuten laissa nyt ehdotetaankin.

Luku 12 Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana

-

Luku 13 Jälkihuolto

Jälkihuoltoa järjestetään lapselle tai nuorelle pääsääntöisesti sijaishuollon päättymisen jälkeen ja enemmistö jälkihuollon piirissä olevista on täyttänyt 18 vuotta (s. 62). Jälkihuoltoa koskeva sääntely säilyy pääosin ennallaan. Harkinnanvaraista jälkihuoltoa koskeva sääntely poistetaan. Jälkihuollon piirissä olevat olisivat jatkossa kuitenkin sosiaalihuollon asiakkaita. Niissä tapauksissa, kun jälkihuollossa oleva alaikäinen tarvitsee lastensuojelupalveluja, hän säilyy lastensuojelun asiakkaana.

Lapsiasiavaltuutetulla ei ole varsinaista huomautettavaa jälkihuoltoa koskevien säännösten sisältöön. Kiinnitämme kuitenkin jälleen huomioita sosiaalihuoltolain ja uuden lain rajapintaan. On jossain määrin epä johdonmukaista, että 18-vuotta täyttäneiden nuorten jälkihuollosta säädetään uudessa laissa, jos ja kun he ovat sosiaalihuollon asiakkaita. Lapsiasiavaltuutettu viittaa myös sosiaalihuollon palvelu-uudistusta käsitelleen työryhmän ehdotuksiin. Työryhmä katsoi muun muassa, että alaikäisten jälkihuollon selkeyttäminen ja sisällön täsmentäminen edellyttää jatkovalmistelua.

Hallituksen esitysluonnoksesta ei valitettavasti käy ilmi, millaisia vaihtoehtoja alaikäisten jälkihuollon osalta valmistelussa on pohdittu. Kun kyse on lastensuojelun asiakkaista, joiden kohdalla jälkihuollon sisältö muodostuu käsityksemme mukaan lastensuojelun avohuollon toimista (ehdotettu 7 luku), olisi perusteltua arvioida, onko oikeastaan käytännössä kyse siitä, että lapsi sijoituksen/huostaanoton jälkeen kotiutuu ja hän sen jälkeen tarvittaessa jatkaa avohuollon tukitoimien piirissä, eli kyse ei varsinaisesti ole jälkihuollosta vaan edelleen jatkuvasta lastensuojelupalvelujen tarpeesta. Vaihtoehtona voisi olla se, että myös alaikäiset siirtyisivät sosiaalihuollon asiakkaiksi ja lasta ja perhettä tuettaisiin perhesosiaalityön keinoin eli käytännössä he saisivat sosiaalihuoltolain mukaisia lapsiperhepalveluja.

Luku 14 Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Lapsiasiavaltuutettu viittaa tässä yhteydessä aiemmin toteamaansa havaintoon siitä, että suomalainen huostaanoton päätöksentekojärjestelmä on kansainvälisessä katsannossa erikoislaatuinen, eikä kaikilta osin turvaa parhaalla mahdollisella tavalla asiakkaiden oikeusturvaa. Käytännössä asiakas voi suostumuksellaan ja verrattain kevyen päätöksentekoprosessin seurauksena luopua keskeisistä perusoikeuksistaan lapsen asioihin nähden siihen asti, kun lapsi täysi-ikäistyy.

Luku 15 Muutoksenhaku

Muutoksenhakua koskevia lainkohtia ei ehdoteta muutettavan. Lapsiasiavaltuutettu toistaa käsityksensä: on ongelmallista, että kokonaisuudistukseksi luonnehdittu hanke, joka on jo jaettu kahteen vaiheeseen ja kolmeen erilliseen hallituksen esitykseen, jättää edelleen keskeisiä asiakokonaisuuksia myöhemmin valmisteltavaksi. Lapsiasiavaltuutettu on kantanut huolta lastensuojelulain repaleisesta rakenteesta, jonka ymmärtäminen ja johdonmukainen soveltaminen on ollut vaikeaa jopa alan asiantuntijoille. Tästä näkökulmasta on valitettavaa, että uudistuksen

valmistelu etenee vaiheittaisena, koska valittu menettelytapa väistämättä heikentää sääntelyn selkeyttä.

Vaikuttaa siltä, ettei vaativaan ja laaja-alaiseen lainsäädäntöhankkeeseen ole osoitettu riittävästi resursseja ja aikaa. Muutoksenhakua koskevien muutostarpeiden lähempi arviointi onkin, kuten lastensuojelun asiakasmaksuja ja itsenäistymisvarojen kertymistä koskeva uudistus, siirtynyt valmisteluajan riittämättömyyden vuoksi (s. 10–11). Huomioiden esimerkiksi hallintoprosessien pituuksien vaikutukset lasten elämään sekä huostaanoton ja sijaishuollon vaikutukset lapsen perusoikeuksien toteutumiseen, olisi muutoksenhakujärjestelmän käsittely ollut tärkeä osa lastensuojelulain kokonaisuudistusta jo tässä vaiheessa.

Helander Merike
Lapsiasiavaltuutetun toimisto